

Tartalom

Milyen előnyei vannak a piacnak? Hatékonyság, ösztönzés, a piac pártatlansága és demokratikussága, a piaci szerkezet egyszerűsége és gyakorlatiassága, a decentralizáltság előnyei, a piac rugalmassága, az árak alacsonyan tartása, innováció, a korrupció csökkentése, stb...

Megjegyzés

11 oldal, 3400 szó. Javárészt jól érthető téma, bár az elején van benne némi elméleti fejtegetés. A fő pontokat, vagyis gyakorlatilag az előnyök felsorolását, mindenképp érdemes áttekinteni benne – már csak azért is, mert sokan élünk piaci körülmények között, és objektív ítéletet csak az előnyeinek, (valamint a következő két témában leírt hátrányainak) ismeretében tudunk hozni róla.

A piac előnyei

(Azonosító: 085; Változat: 01)

Pozíció a műben

Előszó

A világ működése

Bevezetés

Elvek

Alapok

Élet

Elme

Ember

Társadalom

Csoportok

Politika

A gazdaság elmélete

Versengés és együttműködés

Racionalitás és önzés

Iparizált világunk

Tulajdon

Preferenciák és hasznosság

A piac alapjai

A piac előnyei

A piac elvi korlátai

A piac gyakorlati hiányosságai

Ár és érték

Specializáció és standardizáció

Gazdaságpolitika, makroökonómia

Közgazdaságtan

Pénz és hitel

Értékteremtés

A gazdaság gyakorlata

Kultúra

Etika

Egység

Program

Az ember élete

1. Előzetes megjegyzések.....	2	—
2. Hatékonyság.....	2	
2.1. Allokációs hatékonyság.....	3	1
2.2. A termelési és a technikai hatékonyság	5	
3. Ösztönzés	6	—
4. Közösségi előnyök.....	8	
5. A piaci szerkezet előnyei	9	2
6. A piaci ár, mint információ esszencia.....	10	
7. További, gyakorlati előnyök	11	—

1. Előzetes megjegyzések

Ez a téma a piac előnyeit gyűjti össze, a következő kettő pedig a hátrányairól szól. ('A piac elvi korlátai' és 'A piac gyakorlati hiányosságai') Hogy teljes képet kapjunk, meg tudjuk vonni a piac mérlegét, mindháromat érdemes elolvasni.

Érdemes még itt utalni a 'Globalizáció' témára, annak előnyeire és hátrányaira, hiszen a globalizáció folyamatának fontos része az áruk és szolgáltatások, a tőke és munkaerő szabadabb nemzetközi mozgása – ami szabadabb, tágabb piacot jelent.

Most pedig lássuk a piac előnyeit.

2. Hatékonyság

Először pár szó általánosságban a hatékonyságról. A teljesítményen általában kétféleképpen lehet javítani:

1) Több munkával, jobb eszközökkel

Vagy

2) Hatékonyabb munkával, illetve meglévő eszközök jobb használatával

Például több feladatot tudunk elvégezni, ha 8 helyett 10 órát dolgozunk – de úgy is, ha a 8 óra alatt jobban koncentrálnunk, kevesebbet hibázunk, kevesebb felesleges dolgot csinálunk;

vagy, jobb fényképeket készíthetünk egy jobb, drágább géppel – de úgy is, ha csak megtanuljuk jobban összerakni a kompozíciót.

A második módszer, a hatékonyság növelése, gyakran egyszerűbb, olcsóbb, kevésbé fárasztó, stb... **Érdeemes tehát törekedni a hatékonyság növelésére.**

Az együttműködés, a specializáció és a standardizáció is növelik a hatékonyságot, például azáltal, hogy a specialisták hatékonyabban látják el a maguk speciális feladatát. Ezekről lásd a ‘Versengés és együttműködés’ valamint a ‘Specializáció és standardizáció’ témákban.

Lásd továbbá a ‘Részvények, tőzsde, spekuláció’ témában a úgynevezett „**hatékony piac elméletet**”. Ez röviden annyi, hogy ha minden információ azonnal a piaci szereplők rendelkezésére áll, és ők ezekre azonnal reagálnak, akkor nem lehet megjósolni, hogy az árak merre fognak elmozdulni.

2.1. Allokációs hatékonyság

Illetve a jóléti közgazdaságtan két alaptétele.

- **Allokációs hatékonyság**

Az allokációs hatékonyság két dolgot jelenthet:

1) A javak Pareto-optimális elosztását

Mi az, hogy Pareto-optimális? Az, hogy **senkit sem lehet jobb helyzetbe hozni** (növelni a hasznosságát) **anélkül, hogy valaki más rosszabb helyzetbe ne kerülne.** Például, ha van két ember, meg van 10 alma és ebből mindkettejüknek adunk 4-4-et, az nem Pareto-optimális, mert a maradék 2-t még odaadhatnánk nekik. Ha ellenben 5-5-öt kapnak, az már Pareto-optimális, mert ekkor már az egyiknek csak úgy lehet több, ha a másiktól elveszünk.

Lényeges azonban, hogy az is Pareto-optimális, ha az egyikük csak 1-et kap, a másikuk meg 9-et. **A Pareto-optimális tehát semmit nem mond az elosztás egyéb szempontokból való kívánatosságáról, igazságosságáról, egyenlőségéről.**

Az allokációs hatékonyság másik jelentése:

2) A termelési tényezőknek a lehető legnagyobb társadalmi hasznosságot lehetővé tevő elosztása β

Míg az előző definícióban már kész javak voltak, és csak ezeknek az elosztásáról volt szó, itt az is kérdés, mit, miből mennyit termelünk, hogy a termelési tényezőket (tőke, munkaerő), hogyan használjuk fel.

Például, tegyük fel, hogy rendelkezésre áll 10 ezer ember munkaereje, valamint 10 millió dollárnyi tőke, melyek segítségével termelhetünk élelmiszert vagy ruhát. Akkor leszünk allokációsan hatékonyak, ha a termelési tényezőket úgy osztjuk meg a két lehetőség között, hogy az elkészült termékek a társadalmat a lehető legboldogabbá tegyék. Ha az összes tényezőt ruha termelésre fordítanánk, az szinte biztos, hogy nem okozna túl nagy boldogságot, lévén az emberek nagyon divatosan öltözködhetnének – de nem volna mit enniük. Hasonlóan, ha csak élelmiszert termelnénk. Az optimum valahol középen van, ahol ruhából és élelmiszerből is elegendőt állítunk elő.

Itt is lényeges azonban, hogy a társadalmi hasznosság az egyes szereplők hasznosságának egyszerű összege, ezért lehetséges, hogy a szóban forgó optimum ott áll be, ahol az egyik szereplő hasznossága nagyon magas – míg mindenki más nyomorog.

A piac, mint mindjárt látni fogjuk, bizonyos feltételek teljesülése esetén, **biztosítja az allokációs hatékonyságot.**

(@@Közgazdászok: mit szóltok az allokációs hatékonyság fenti definíciójához? Az irodalomban volt némi kavargás, volt ahol egyenlőségjelet tettek a Pareto-optimalitás és az allokációs hatékonyság közé, máshol meg megkülönböztették őket.)

• Első alaptétel

Ez azt mondja ki, hogy **a piaci egyensúly Pareto-optimális elosztáshoz vezet.**

Például, ha van a javaknak egy kezdeti elosztása, mondjuk, az egyik embernek van 10 kiló élelme, a másikkak 10 darab ruhája, majd engedjük őket üzletelni, akkor végül, a csere megtörténte után olyan helyzet áll elő, amelyikben az egyik ember csak úgy lehetne még boldogabb, ha a másik boldogtalanabb lesz. (Ami nem túl meglepő, ellenkező esetben ugyanis tovább csereberélnének.)

A piacon azonban nemcsak két szereplő lehet, és árucikkből is lehet többféle. Sok szereplő és sokféle árucikk esetén is úgy fognak alakulni az árak (cserearányok), illetve az elcsereált mennyiségek, hogy az árucikkek végső elosztása Pareto-optimális lesz. (Ez most egy összetett piac, amit, ha tetszik, felbonthatunk az egyes árucikkek piacaira.)

Ezen kívül, ha a termelést is figyelembe vesszük, és feltesszük, hogy a termelési tényezőknek is piaca van, akkor **a piac az allokációs hatékonyságot annak második értelmében is biztosítja: úgy osztja el tehát a termelési tényezőket, hogy az az elérhető legmagasabb társadalmi hasznosságot eredményezze.** β

(@@Utóbbiban nem vagyok 100%-ig biztos: ez a tétel lehet, hogy csak Pareto-optimalitást mond ki erre az esetre is – másból viszont úgy veszem ki, ahogy leírtam. Mit gondoltok, közgazdászok?)

Természetesen a fentiek csak bizonyos **feltételek** mellett teljesülnek.

Ezek közé tartozik a **piac teljessége** (vagyis, hogy minden szereplő tökéletesen informált, és hogy az üzletkötésnek nincsenek járulékos költségei, nincsenek tranzakciós költségek); és az **árelfogadás** (vagyis, hogy senki sem képes diktálni, befolyásolni az árakat, nincsenek monopóliumok, bárki versenybe szállhat), stb...

Bár e feltételek a valóságban gyakran nem túl jól teljesülnek, a **piac az optimalitásnak ebben a nem éppen szocialista értelmében nem teljesít rosszul**: elég jól kiaknázza lehetőségeket a jómód növelésére – bár ebből leginkább azoknak jut, akik már eleve jómódúak.

• Második alaptétel

Mely szerint **minden Pareto-optimális elosztás elérhető egy kezdeti, egyösszegű újraelosztás után kialakuló piaci egyensúlyban.**

Miért jó ez? Mert elvileg módunkban áll kiválasztani, hogy a különböző Pareto-optimális elosztások közül melyik jöjjön majd létre: például megcélizzuk azt, amelyik szerintünk a legigazságosabb, végrehajtunk egy megfelelő újraelosztást, majd hagyjuk a piac erőit érvényesülni – és beáll ez az általunk kívánatosnak tekintett állapot.

Itt megint csak szükség van bizonyos feltételek fennállására, és **ez a dolog leginkább csak elméletben működik** – kiváltképp, mert a gyakorlatban nem olyan könnyű végrehajtani jelentős újraelosztásokat: az emberek ugyanis nem szertik, ha elveszik tőlük, ami az övék.

2.2. A termelési és a technikai hatékonyság

1) Termelési hatékonyság

Ami azt jelenti, hogy **annyit termelünk, amennyit csak bírunk**, más szavakkal, minden jószágból csak úgy lehetne többet termelni, ha valamelyik másiktól kevesebbet termelnénk – nincsenek tehát kihasználatlan termelési lehetőségek.

Ez sok különféle termékkombináció esetén fennállhat. A fenti példát folytatva, ha a 10 ezer ember munkaerejéből és a 10 millió dollárból kizárólag ruhát gyártunk, annyit, amennyit csak lehet, az ugyanúgy termelésileg hatékony, mintha *csak* élelmiszert termelnénk. De termelésileg hatékony az is, ha mind ruhát, mind élelmiszert előállítunk, úgy, annyit, hogy már egyikből se tudjunk még többet produkálni, anélkül, hogy a másikkól kevesebbet termelnénk. Ez sokféleképpen lehetséges: sok ruha – kevés élelmiszer, kevés ruha – sok élelmiszer, kb. egyenlő mennyiség mindkettőből, stb...

Ha belegondolunk, **a valóság nem áll távol ettől**: nézzük csak meg a piacgazdaságok árubőségét, meg, hogy az emberek mi mindent megvesznek, mi mindenről gondolják, hogy kell nekik. (Persze azért akadhatnak ezzel gondok, ha valami, mondjuk az egyenlőtlenségek, a tömegek elszegényedése miatt megcsappan a kereslet.)

2) Technikai hatékonyság

Ez azt jelenti, hogy **a termelés során nem pazarlunk**, a különféle javakat a lehető legkevesebb termelési tényező, tőke és munkaerő, felhasználásával állítjuk elő.

Például, ha egy ruha megvarrása 10 munkaórába és 10 ezer forintba kerül, miközben az (mondjuk jobb szervezéssel) megoldható volna 8 órában és 10 ezer forintból, akkor az eredeti módszer nem technikailag hatékony. Hasonlóan, ha a 10 órán ugyan nem lehet csökkenteni, de elég lenne 6 ezer forint (például mert a szabás kevesebb hulladékkal is megoldható), akkor szintén van mit javítani a technikai hatékonyságon.

A **technikai hatékonyság általában előfeltétele a termelési hatékonyságnak**, hiszen, ha a termelés csökkentése nélkül erőforrásokat tudunk megtakarítani, akkor azokat felhasználhatjuk a termelés bővítésére, akár a szóban forgó termék, akár bármi más tekintetében – tehát eddig nem termeltünk annyit, amennyit lehetett volna.

A piac a technikai hatékonyság tekintetében is jól működik a gyakorlatban: a pazaroló, drágán termelő cégek ugyanis kiszelektálódnak.

3. Ösztönzés

1) Teljesítményre ösztönzés

A piac a versengés által teljesítményre ösztönöz – aki ugyanis nem teljesít, azt kirúgják, attól nem vásárolnak, legyen az cég vagy magánszemély.

Ez az ösztönzés nagyrészt pozitív, jutalmakat kínál, anyagiak és egyebek formájában – bár azért nem keveseknek a fenyegetés is ott lebeg a fejük felett, hogy ha nem kellene, akkor a pusztta megélhetésre sem futja majd. **A rendszernek** mindenestre megvan az a jó tulajdonsága, hogy ahhoz, hogy az embereket rávegye a munkára, **nincs szüksége fizikai kényszerre** – ahogy szükség volt mondjuk a rabszolgaság vagy a feudalizmus idején. Bár

az anyagi függés is függés, még mindig jobban összhangban van a szabadság eszményével illetve a demokráciával, mint a fizikai kiszolgáltatottság.

Ahogy a piac teljesítményre ösztönöz, azzal **tovább növeli a hatékonyságot.**

- Először is, a leírt módon ösztökélt **emberek jobban igyekeznek.**
- Másodsor, **megspórolja a kényszerítés költségeit.** (Nem kell például rabszolgahajcsárokot fizetni.)
- Továbbá, azáltal, hogy az anyagiakon kívül egyéb jutalmakat is kínál, **az emberek olcsóbban is hajlandóak dolgozni.** (Különösen, hogy az emberek maguk választhatják meg a foglalkozásukat, abban nagy részük a pénzen kívül is örömet lel – kevesebbet is elvégzi tehát a munkát.) \$

Arról, hogy a piactudomány mikkel motivál, készlet teljesítményre, az 'Ember, társadalom és család a modern világban' című témában lehet olvasni.

2) Magánkezdeményezés, vállalkozási szabadság

A piac utat enged a magánkezdeményezésnek, ösztönzi azt. Arra sarkallja az embereket, hogy próbálják meg kitalálni, mire van szüksége a társadalomnak, mit lehetne eladni, és valósítsák is meg elképzeléseiket. És tehetik ezt szabadon, anélkül, hogy bárki előírná nekik, mibe fogjanak, hogyan csinálják.

Ez jó egyfelől azért, mert az emberek lelkesebben követik a saját terveiket, másfelől meg, mert mindenki azon agyal, hogy hogyan lehetne még jobban kielégíteni az igényeket. Gondoljunk csak bele, mennyivel más a helyzet egy tervgazdaságban...

3) Képességek fejlesztése, a tehetség kibontakoztatása

A piac ösztönzi a társadalom számára hasznos képességek elsajátítását, fejlesztését, mondjuk, hogy az ember továbbtanuljon – azzal ugyanis nagyobb szükség lesz a szolgálataira, jobban meg tud majd élni. És hasonló a helyzet a tehetség kibontakoztatását illetően is.

Legalábbis az eladható tehetség tekintetében: a piacon ugyanis rendszerint nagyobb szükség van a matematikai, pénzügyi tehetségre, mint például tehetséges költőkre. Itt kell megemlíteni továbbá a **tehetség eltérítését** is, ahogy a jobban fizető – ám a társadalom számára nem ritkán kevésbé hasznos iparágak, például a spekulatív pénzügyek, magukhoz vonzzák mondjuk a matematikai tehetségeket – akik a társadalom számára hasznosabb tevékenységekben is munkára foghatnák a képességeiket, lehetnének teszem azt mérnökök. (@@Jobb kifejezés a spekulatív pénzügyek helyett? Uí. hogy a pénzből még több pénzt csináló befektetési bankok és társaik nem feltétlen spekulálnak, biztosra is mehetnek.)

4. Közösségi előnyök

A piac pártatlan és demokratikus – bár a képet nem árt azért árnyalni. 1

1) Pártatlan

A piacon a dolgot minden vevő ugyanannyiért kapja meg, és mindenki eladó ugyanannyit kap érte. 2

Bár az is igaz, hogy ezzel valaki jobban jár, valaki meg kevésbé jól. (Pl. az, aki többet is hajlandó volna megadni érte, mint a piaci ár, az jobban jár, mint aki éppen csak megengedheti magának.) Valamint ott vannak azok is, akiknek a dolog már túl drága, hogy megvegyék, vagy túl olcsó, hogy eladják, vagyis, akik kimaradnak az üzletből.

2) Demokratikus

Az igényeket és a lehetőségeket a rendszer automatikusan összesíti és egyeztet. 3

Ahogy a piacon kialakul a kereslet és a kínálat egyensúlya, illetve ahogy a termelési tényezők elosztása a társadalmi igényekhez igazodik. 4

Hozzá szokás tenni azonban, hogy **a szavazás nem fejenként, hanem forintonként történik**: a fogyasztók a forintjaikkal szavaznak, a vásárlásaikkal nyilvánítják ki, hogy mire van szükség, hogy a gazdaság mit termeljen – **a termelés tehát nem általában a társadalmi igényekhez idomul, hanem a társadalom fizetőképes részének igényeihez.** 5

Itt említhető továbbá, hogy a piacon **nincs központi tervezés**, mely gyakran bürokratikus és drága, illetve nem ritkán korrump és önkényes. Lásd ehhez alább a piac önszerveződését is. 6

Ide vágna a ‘**Demokrácia és diktatúra**’ témában ezek **bizonyos hátrányai és előnyei**, a diktatúrák elbürokratizálódó, korrump hatalmi rendszere, a demokráciák rugalmassága, szabadsága és pozitív viszonyulása a magánkezdeményezéshez. Ne felejtsük el azonban megemlíteni a diktatúrák egyes potenciális előnyeit sem, a stabilitást, a válsághelyzetek hatékony kezelését – melyekben, gazdasági oldalról, a piac nem túl erős. Lásd továbbá ‘A szabadság motívuma’ témában a hatalomról mondottak közt, hogy az segítheti a szervezést és hatékonyabbá teheti a működést – ha jól csinálják. 7

Nem árt még számításba venni azt **az energiát is, amit a piaci szereplők**, központi tervezés hiányában, **helyi szinten kell, hogy a verseny menedzselésére fordítsanak**, ahogy az emberek, vállalatok felméri lehetőségeiket, meghozzák döntéseiket. **Lásd továbbá a versenynyomásról mondottakat** az ‘Ember, társadalom és család a modern világban’ illetve ‘A piac gyakorlati hiányosságai’ témákban. 8

Lásd aztán a ‘Demokrácia és diktatúra’ témában **a demokrácia kompatibilitását a piaccgazdasággal**, hogy mindkettő decentralizált, organikus és versengésre épül.

Ugyanebben a témában olvasható még, hogy a demokrácia és piac rendszerében az elit úgy is elég jól képes biztosítani a pozícióit, hogy nincs szüksége durva (és drága) elnyomásra. **Lásd** végül az 'Ideológiák' témában a szabadság ideológiáját és a szabadság hasznélvezőit.

5. A piaci szerkezet előnyei

1) Egyszerű, homogén szerkezet

Amely gyakorlatias és megvalósítható.

Egyszerű és homogén, mert annyi az egész, hogy van egy hely, egy intézmény, a piac, ahol a kereslet és a kínálat találkozik – és ezen kívül, elméletileg legalábbis, nincs is szükség másra: nem kell központi tervezés, nem kellene a terveket végrehajtó szervek, a piac sok kicsi szereplője mindent elintéz maguk között, az egész gazdaság ugyanúgy, egy elv alapján szerveződik.

(**A gyakorlatban persze azért nem ilyen tiszta a kép**, például vannak kisebb és nagyobb szereplők, és a piac működését, a verseny tisztaságát is szabályoznia, felügyelnie, biztosítania kell valakinek.)

A piac egyszersmind **gyakorlatias és megvalósítható** is, mert nem sok minden kell hozzá, könnyű felállítani, és már működik is – aminek a gyakorlatban is számtalan példáját láthatjuk.

2) A döntéshozás és a kockázatok decentralizáltsága, önszerveződés

Ahogy elhangzott, a piacon nincs központi döntéshozás, a gazdasági döntések helyi szinten születnek, minden vevő és eladó maga dönti el, vesz-e és mit vesz, eladja-e a portékáját, illetve, hogy mit termel.

Ily módon **a piac hatékonyan dolgozza fel a helyi információkat**, veszi figyelembe a gazdasági szereplők sokaságának igényeit, érdekeit: nincs szükség ugyanis arra, hogy mindezt a szétszórt információt valaki begyűjtse és feldolgozza, az közvetlenül fejt ki hatását. Végül a piaci egyensúly is a szereplők lokális viselkedéséből áll elő, úgy, hogy közben **mindenkinek elég a saját ügyeivel foglalkoznia**.

Úgy is mondják ezt, hogy **a piac önszerveződő**. És egy piacgazdaságban ez a gazdaság egészére áll, nemcsak az egyes piacokra. (Jegyezzük meg, az önszerveződésnek megvannak a gyengéi is, különösen a tervezetlenség és az instabilitás. Ezekről lásd a 'A piac gyakorlati hiányosságai' témában.)

Nem mellékesen **a piacon a kockázatokat azok viselik, akik a hozzájuk kapcsolódó döntéseket hozzák**. Ha például szabóként én úgy döntök, hogy az idén pöttyös ruhákat

készíték, és mégis a csíkos lesz a divat, az az én károm – ellentétben azzal, mintha valaki a központban döntené el, ki mit varrjon. Ez egyfelől **igazságos**, másfelől **érdekeltté teszi a döntéshozókat abban, hogy jól döntsenek**.

Más kérdés, hogy a piac korlátainak lebontásával, a **piac szélesebbé válásával egyre távolabbi események, folyamatok is hatással lehetnek a gazdasági szereplőkre**, olyasmik, amikbe nincs beleszólásuk, amikre nincs rálátásuk. Például, ha a kínaiak pöttyös ruhákat varrnak, aztán Európában a csíkos lesz a divat, az a távolság ellenére is érzékenyen érinti őket. Hasonlóan, ha Amerika kamatot emel, azt a mai viszonyok között az egész világ megérzi. (Például, mert ennek következtében visszaesik náluk a fogyasztás, kevesebbet importálnak. Bár itt már nemcsak a piacról van szó, ugye.) **Lásd** erről a ‘Globalizáció’ témában.

A kockázatok továbbá szét is vannak szórva a gazdasági szereplők között, **a piacon sok kicsi kockázat van, nem pedig kevés nagy** – ami (rendszerszinten) kezelhetőbbé teszi azokat. Például, tegyük fel, hogy csak egy nagy ruhagyár van. Ez esetben, bár a menedzsment általában jól tippel, de amikor egyszer-egyszer rosszul lövi be a következő évi divatot, az hirtelen nagy gondokat okoz: az embereknek nem lesz új ruhájuk, a gyár meg nem tudja fizetni a munkavállalóit és a tulajdonosait. Ellenben, ha sok kicsi szabóság üzemel, azoknak is hibázni fog egy része – azonban a mellényülők aránya többé-kevésbé állandó lesz, amire a rendszer fel tud készülni.

3) Rugalmasság, gyors alkalmazkodás

A piacon az árak, valamint különösen a kínálat gyorsan alkalmazkodik a változó körülményekhez, kereslethez. Ez a kereslet és kínálat között fennálló közvetlen kapcsolatnak köszönhető, annak, hogy nincs a kettő közé ékelődő tervezés és bürokrácia.

6. A piaci ár, mint információ esszencia

A piaci ár egy adatba sűrít megannyi tényezőt – és a piaci szereplőknek, vevőknek és eladóknak ez elegendő is ahhoz, hogy a döntésüket meghozzák.

Egyfelől ugyebár a termelést sok minden befolyásolja: mindenekelőtt a tényezőárak, vagyis a tőke és a munkaerő költsége, de ott vannak a nyersanyagárak, a termelési technológia, a különféle kockázatok, stb... **Mindezekből áll elő a kínálati görbe**, mely azt írja le, hogy különféle árakon, mekkora mennyiséget kínálnak az adott termékből. (Magasabb árakon többet.)

Másfelől a kereslet is sok tényezőtől áll össze: szerepet játszanak benne az ízlések, hogy a fogyasztók mennyire kedvelik az adott terméket, egyáltalán hány fogyasztó van, de szüksége lehet a dologra a vállalatoknak is a termelésben, különféle felhasználási módjai lehetnek neki, hatással lehetnek a keresletre külső tényezők, mondjuk az időjárás, stb... (Vegyük csak az elektromos áram keresletét.) **Ezt mind magába olvasztja a keresleti görbe**, leírva, hogy milyen áron mennyi kell a társadalomnak a termékből. (Magasabb áron jellemzően kevesebb.)

Ezek a **görbék** azonban a valóságban **nem mutatkoznak meg**. **Ami látszik, az a metszéspontjuk, az egyensúlyi (piaci) ár és mennyiség**. Ez is ad azonban egy jelzést arról, hogy a mennyire erős a kereslet illetve a kínálat, **közvetíti az azokat meghatározó tényezőket a piaci szereplők felé** – és ez elegendő is ahhoz, hogy vevők és eladók eldöntsék, elég olcsó-e a dolog, hogy megvegyék, elég drága-e, hogy eladják.

Nem mellesleg, **a piac kiküszöböli a hiányt és a túlkínálatot**, a piaci egyensúlyban a kereslet és a kínálat egyenlő egymással.

Ezt, valamint a két görbét és metszéspontjukat, az egyensúlyi árat és mennyiséget **lásd** ‘A piac alapjai’ témában.

7. További, gyakorlati előnyök

1) A piac alacsonyan tartja az árakat és a profitot, illetve kiegyenlíti a hozamokat.

Az árak alacsonyak maradnak, ha ugyanis valaki túl drágán próbálja adni a terméket, akkor a versenytársak alá ajánlanak. Az árak mérséklését elősegíti továbbá a fent részletezett technikai hatékonyság is, az, hogy pazarlás nélkül, minél olcsóbban termelünk.

Egyúttal **a profit is alacsony marad**, először is abból a szempontból, hogy (hosszabb távon) **a termelési tényezőknek kifizetett hozamok, munkabér felett nem lehet hasznot elérni**. Ahol ugyanis ez (rövid ideig) mégis lehetséges, ott bárki ingyen pénzt csinálhat, így mind többen jelennek meg eladóként, hogy kiaknázzák a lehetőséget. Ezzel azonban bővül a kínálat, egyre olcsóbban lehet csak eladni a terméket; miközben, mivel az előállításához szükséges szakemberek, alapanyagok, stb... iránt egyre nagyobb a kereslet, a termelés egyre költségesebbé válik. Végül aztán az összes profit elmegy a munkaerőnek és a tőkének kifizetett költségekre. (Ehhez kell, hogy ne legyenek belépési korlátok, de legalábbis sok eladó legyen a piacon. Egy monopólium vagy kartell ugyanis képes korlátozni a kínálatot, hogy azzal megőrizze a profitját.)

Másodszor, **ami a hozamok kiegyenlítését illeti**, a tőke oda vándorol, ahol nagyobb megtérülést tud elérni. Ezzel azonban az adott területen nő a kínálat, csökkennek az árak, stb... egyúttal romlik a tőke megtérülése is. (Miközben a többi területen a tőke elvándorlása miatt javul.) Ez oda vezet, hogy a különféle befektetési lehetőségek megtérülési rátái kiegyenlítődnek, gyakorlatilag mindegy lesz, hogy a befektető hova viszi a pénzét, mindenhol ugyanakkora nyereségre tehet szert. (Most attól eltekintünk, hogy a különféle lehetőségek kockázatai eltérőek lehetnek, a nagyobb kockázatú befektetések ugyanis általában nagyobb nyereséggel kecsegtetnek.)

2) Anyagi bőség

A piac, különösen hatékonyságának és az általa kifejtett ösztönzésnek köszönhetően általában és összességében véve, anyagi bőséget teremt. Lényeges azonban, hogy ez jellemzően meglehetősen egyenlőtlenül oszlik meg a társadalomban.

Lásd ehhez ‘A piac gyakorlati hiányosságai’ között az egyenlőtlenséget, valamint az ‘Egyenlőtlenség’ témában az egyenlőtlenség és a gazdasági hatékonyság közötti összefüggést.

1

3) A választék növelése

Azáltal, hogy a vállalatok kísérleteznek, mi mindent, milyen új variációkat lehetne még eladni a fogyasztóknak.

2

4) Innováció, technológiai és tudományos fejlődés

Megint csak, hogy újabb eladható termékeket állítsanak elő.

A tudományos fejlődést értsd némileg zárójelben, mert az üzlet, a gazdaság javarészt a már meglévő eredményeket alkalmazza – bár akad azért kivétel.

3

5) Tisztábbá teszi a gazdaságot, csökkenti a korrupciót

Például:

- Azáltal, hogy korlátozottabb a központi hatalom, amelyet meg kellene vesztegetni. (Valamint a versenytársaknak érdekük feltárni a zűrös, illegális ügyeket.)
- Amikor egy piaci vállalat valamelyik tisztségviselőjét kellene megkenni ahhoz, hogy velünk kössenek üzletet, ez megdrágítja és kényelmetlenebbé teszi az üzletkötést az ügyfél számára – és már megy is a versenytárshoz, mert a piacon van miből válogatni.
- A piac a jólét növelésén keresztül is csökkentheti a korrupciót – mert ha az emberek nem szorulnak rá, akkor nehezebb lehet őket megvesztegetni, illetve mert több pénz jut a korrupció üldözésére.

4

5

6

Az utóbbi pont azért nem annyira egyértelmű: egyfelől gyakran azok is többre vágnak, akiknek van elég, másfelől a piac egyenlőtlenségeket is generál, a piac szegényei így továbbra is megvesztegethetőek lehetnek, a gazdagoknak meg módjukban áll megvesztegetni másokat.

7

6) A külföldi tőkének, munkaerőnek is csábítóak lehetnek a belföldi piaccgazdaság által kínált lehetőségek.

Ami, ha jól bánnak vele, hasznára válhat a hazai gazdaságnak, társadalomnak.

8

*A legjobb, ha rögtön a téma elolvasása után elküldöd a véleményed.
Így nem feledkezel meg róla, és az olvasottak is frissek még a
fejedben.*

Klikkelhető linkek (Word-ben a Ctrl-t nyomni közben):

[Kérdőív](#) – [Fórum](#) – [Email](#)

Valamint, ha tetszett ez a téma, Like-old:

A következő link a fórumra visz. Ott kattints a Like (Tetszik) gombra, a kép tetején.

[Like](#)